

Det var så länge sen . . .

*Mitt hem var så ringa,
dess dörr var så låg
men aldrig en kärare
boning jag såg
kring hela den grönskande
jorden*

Ja, denna strof av författaren C R Nyblom skulle säkert ha passat som devis för alla de talrika torp och backstugor i de vidsträckta Järnstadskogarna i Stora Åby, där vi som halvstora pojkar lekte fram våra år. Redan vid denna tid var många torp borta, men en och annan krusbärsbuske eller blommande syren skvallrade om att här hade bott människor, kanske lyckliga och nöjda med sin lott, kanske sorgsna över sitt knappa levebröd. Nu efteråt kan man undra över vad dessa människor levde av. Det blev väl ett och annat dagsverke vid gårdarna nere i Järnstadbyn. Några försörjde sig på hantverk. Jag minns "Gipsarn", som bodde i sitt torp mitt i Järnstadskogen och som vandrade omkring i bygderna och sålde sina gipskatter och hjorthuvuden. Än i dag pryder de väggarna i gamla hem.

Det fanns en skomakare, som inte bara lappade gamla skor. Han tillverkade även nya. Han kom hem en gång till mitt föräldrahem och tog mått på de skor han skulle tillverka. Det gick till så att han från en tidningsmarginal klippte ut en remsa, som han vek dubbel. Med denna tog han mått. Vid varje nytt mått gjorde han med saxen ett märke i remsan, som bara han förstod.

Vid våra vandringar i skogen såg vi ofta giller för skogsfågel och hare. Gillren bestod av nedböjda ungbjörkar, som sprätte upp när gillerstickan vidrördes. Det fanns även en viss överklass bland dessa torpare. Det var sådana som lyckats få odla ett område kring sin stuga, så att de kunde ha en gris, i enstaka fall en ko. Höns var ju något obligatoriskt. En fördel som alla hade var väl att de inte behövde frysa. Skogen var ju full av nedfallna torra grenar.

Nu är alla stugorna borta. I bästa fall kan man hitta en liten kulle, som minner om en nedfal-

len skorstensmur. En av de stugor, som envist bet sig fast, var Hedda Hagstedts i östra delen av Järnstadskogen. Om något hem motsvarade orden Mitt hem var så ringa, dess dörr var så låg, så var det Heddass stuga. Där fick man verkligen ödmjukt buga sig för att komma in. Det var synd att denna stuga revs. Den kunde gott ha bevarats som ett vackert minnesmärke över ett idogt släkte, som levde och kämpade för sin tillvaro i Järnstadskogarna under betingelser som vi välfärdsmäniskor har svårt att fatta. Naturen har dock rest ett vackert minnesmärke över Heddass stuga. Det har nämligen växt upp en jättegran i spillrorna efter muren, där glöden för länge sedan falnat.

HALVAR ANDERSSON